

Home / Srbi U RH / Kako Biti Srbin U Zadru: U Gradu Koji Je Postao Ekskluzivno Hrvatski Više Nema Mjesta Ni Za Vladana Desnicu

SRBI U RH / 30/11/2025

Kako biti Srbin u Zadru: U gradu koji je postao ekskluzivno hrvatski više nema mjesta ni za Vladana Desnicu

Broj pripadnika srpske manjine u Zadru od početka domovinskog rata opao je za osam puta. Više nema deložacija i nasilnih odvođenja, nedavno je u gradu otvoren i Srpski kulturni centar, no pitanje je može li ta zajednica vratiti svoju vitalnost

Piše: Saša Paparella

“Nemoj ni pokušavati”, odvrćao me dobar poznavatelj srpske zajednice u sjevernoj Dalmaciji kad sam ga zamolio da mi nađe sugovornika za priču o zadarskim Srbima. Naravno, novinari su navikli na takva obeshrabrivanja, u opisu posla im je da se bave temama koje “nemaju smisla”, “neće ništa promijeniti” i “o njima nitko ne želi razgovarati”. No ovoga je puta čovjek bio u pravu. Iako je u Zadru ožujku 2025. **otvoren Srpski kulturni centar** (SKC) danas niti jedan zadarski Srbin ne želi razgovarati o položaju te manjine, što nam se još nije dogodilo dok smo radili slične priče o Srbima u Gračacu, Zagrebu, Vukovaru, Petrinji, Šibeniku, Pakracu....

Čak 16 neriješenih ubojstava

Doduše, tajming nam sada nije bio najbolji, jer smo pokušavali dobiti sugovornika nakon vala napada na Srbe i njihove institucije u Splitu, Zagrebu, Rijeci. Osim toga, situaciju otežava i to što je Zadar 2. svibnja 1991. imao svoju **‘kristalnu noć’**, kad su, nakon pogibije policajca **Franka Lisice** Zadrani demolirali sve lokale u vlasništvu Srba. Toga dana su uništeni i opljačkani poslovni prostori, kafići, restorani, trgovine i obrtničke radnje u središtu Zadra čiji su vlasnici bili Zadrani srpske nacionalnosti. Narednih je dana ogroman broj zadarskih Srba napustio grad. Nastavilo se anonimnim telefonskim prijetnjama preostalima da se isele ili će nastradati, pa su i mnogi drugi otišli. Nekima se upadalo u stanove i odvođeni su na mjesta gdje su bili fizički zlostavljani, a sve sa ciljem zastrašivanja i protjerivanja.

logo

ZAGREB

PODZEMLJE & NADZEMLJE

ZELENO

LICE S NASLOVNICE

NEDODIRLJIVI

DOSJE

SHOP

SEARCH

Srbe se tada otpuštalo s posla, posebno iz gradskih i državnih ustanova, a na nekim radnim mjestima od Srba se tražilo da potpišu izjave lojalnosti novoj hrvatskoj vlasti. Organizirana su miniranja kuća i nasilna useljavanja u stanove i kuće iz kojih su se Srbi iselili. Sveukupno je ostalo neriješeno **16 ubojstava** građana srpske nacionalnosti počinjenih u Zadru između 1991. i 1996.

Ostao svaki osmi

Nakon svega toga, zadarski su Srbi su od značajne manjine sada svedeni na ostatke. Naime, prema popisu stanovništva iz 1991., u gradu je među njegovih 76.000 stanovnika bilo 14,35 posto Srba (oko 11.000 ljudi), a u tu je živjelo i 2,26 posto Jugoslavena, među kojima su sigurno barem neki podrijetlom bili Srbi. Prema zadnjem popisu stanovništva, onom iz 2021., Srba je u Zadru bilo svega 1,94 posto, odnosno u gradu sada živi tek 1.371 Srbin, što opet znači da je u gradu ostati živjeti tek svaki osmi. Prvi puta u svojoj povijesti, Zadar je postao etnički kompaktan, sa čak 95 posto Hrvata. Dogodilo se to kroz sukobe u 20. vijeku – nakon drugog svjetskog rata iz grada je prognana snažna talijanska zajednica, a proces je dovršen početkom domovinskog rata, kad su nestali i Srbi.

U novi narativ po kojem su u Zadru oduvijek živjeli samo Hrvati uklapa se i Perivoj Gospe od zdravlja, gdje je Poglavarstvo grada Zadra, samostalnom odlukom i izravnim dogovorom s jednim umjetnikom bez javnog natječaja, početkom 2000-tih godina samoinicijativno naručilo izradu 16 bisti zaslužnim Zadranima prema njihovom izboru. Zanimljivo sad upitnu, posve transparentnu proceduru – problem je što među 13 postavljenih bista nema niti jednog Srbina ili Talijana. U tom procesu etničke lustracije mjesta nije bilo niti za hrvatskog književnika srpskog podrijetla Vladana Desnicu, rođenog Zadranina i jednog od najznačajnijih hrvatskih pisaca druge polovice XX. stoljeća. Na njegovoj rodnoj kući na Narodnom trgu u Zadru nema nikakvog obilježja. Nastavak je to politike neprekidne HDZ-ovske vlasti u Zadru, zaglavljene u 90-ima. Novinar **Jurica Pavičić** je pod naslovom 'Kako se Zadar odrekao svog najvećeg pisca 20. stoljeća – bez Nobela Desnica je za Dalmaciju tek ono što jest. **Da prosti, Srbin**' napisao da je "kultura Zadra kultura Drugih, često raseljenih i hibridnih Drugih, počevši od **Missonija** i **Luxarda**, preko **Arijana Komazeca** pa do velike nadolazeće dive našeg filma, Zadrance **Tihane Lazović**. Jedan od takvih Drugih je – dakako – i Vladan Desnica (1905-1967). Nesumnjivo najvažniji zadarski pisac 20. stoljeća, Vladan Desnica pravi je primjer takve hibridnosti. Rođenjem Zadranin, po dalmatinski pravoslavac, po materi katolički Bokelj".

SKC je otvoren svima

U gradu postoji i vijeće srpske nacionalne manjine, a vodi ga **Veselko Čakić**, koji je održao govor na otvaranju SKC-a Zadar. "Ovo je prostor gdje će se moći održavati program plus za djecu, nekakve dopunske aktivnosti, da se tu druže. Zatim ovaj drugi prostor koji će moći koristiti naši stariji sunarodnjaci da bi se mogli družiti pročitati novine, i besplatno popiti kavu.

To je velika stvar, a tu će se događati razne aktivnosti, mi se nadamo, prezentacije knjiga, izložbe, pjesničke večeri i razna druženja gdje će biti pozvani svi ljudi koji se bavim aktivnostima. Nije namijenjeno samo za srpsku zajednicu već za sve ljude jer to i je svrha ovih centara. Teško je reći što će sve raditi, ali znamo što neće, neće sigurno biti neki špijunski centar”, rekao je Čakić, aludirajući na optužbe krajnje desnice.

Na otvorenje SKC Zadar iz Šibenika je došao i arhiepiskop zadarsko-šibenski i mitropolit dalmatinski **Nikodim (Kosović)**, koji je i sam kao dijete skupa s obitelji **morao napustiti Zadar**. “Kao rođeni Zadranin, iako stolujem u Šibeniku, pun sam emocija na današnji dan. Kultura i baština Srba ovog kraja točka je prema kojoj trebamo stremiti. Biti nosioci budućnosti naše zajednice, te umnožavanja svih bogatstava ovog grada. Ovo je moj grad, ovo je naš grad. Zadar”, **poručio je** vladika Nikodim preostalim zadarskim Srbima.

(objavljeno 30.11.2025.)

Serijal 'Kako biti Srbin u Hrvatskoj' objavljuje se uz potporu Agencije za elektroničke medije (AEM) iz Programa za poticanje novinarske izvrsnosti

Share

Filmski plakat u Hrvatskoj - doba prije trailera (5.) Ivanišević, Arsovski i Ilić, autori plakata koji se pamte

U dnevni list Vjesnik ulupano je 300 mil. kuna njegove tiskare, koja je propala i očistila parcelu za investitore

RELATED POSTS

SRBI U RH

Kako biti Srbin u Gračacu? 'Traktor na kojem sam 1995. kao beba otišao vratili smo u Liku'

29/11/2025

SRBI U RH
Kako biti Srbin u Vukovaru? 'Asimilacija je normalna pojava, ali ne ako se provodi pritiscima'
27/11/2025

SRBI U RH
U Splitu promoviran novi navijački moto: 'Podrška moćnome, a batine slabijem!'
05/11/2025

SRBI U RH
Kako biti Srkinja u Pakracu – ‘Bože dragi, jesmo li mi zbilja za sve krivi?’
26/10/2025

SRBI U RH

Kako biti Srkinja u Petrinji? 'Festival su nam zabranili, ali od kulturnog centra ne odustajemo!'

27/09/2025

SRBI U RH
Kako biti Srbin u Hrvatskoj?
27/08/2025

Zagrebi je medijski portal Hrvatskog centra za istraživačko novinarstvo i slobodu medija (HRCIN).

OIB: 68800865154, MB: 04325532

IBAN: HR9823600001102458120

Glavni urednik: Saša Paparella

novinari:

Ratko Bošković

Miroslav Edvin Habek

Nives Matijević

HRCIN, Matije Divkovića 7, 10090 Zagreb
info@zagrebi.hr

Članke možete komentirati na našoj **Facebook stranici**.

Zagrebi i ostale projekte HRCIN-a možete donirat na **linku**.